

Cuvântul prin poezie s-a alăturat sau s-a intercalat muzicii noi desigur, și în spațioasa sală Capitol lăsând să se împletească în voie vorba cu sunetul. Recitalul **Trio-ului Contraste** - Ion Bogdan Ștefănescu, Sorin Petrescu și Doru Roman care a adus și pe cei tineri de la **Percutissimo** cu *Elegia* de A.Vieru, *Lamento* de I. Odăgescu, *Colour Combination* pentru întregul ansamblu de L. Manolache, *Convergent* de E. Wendel și *Variațiuni pe o temă de Mozart* de D.Dediu sau *Spiegel...* de Arvo Pärt și *Klavierstück* de H.Ch. von Dadelsen au avut alături glasurile simple al poezilor ce multe au citit și recitat captând auditoriul, Marcel Tolcea, Robert Șerban și Eugen Bunaru.

De la cuvânt s-a pornit și în matineul din sala Liceului Lenau datorată compozitoare Nicoleta Dinescu, mai apropiată culturii germane, care a scris muzica (S. Petrescu-pian și D. Roman-percuție) melodramei *Fipps der Affe* după poemul lui Wilhelm Busch redat prin glasul recitatorului Thomas Niese. Păcat că au lipsit imaginile originale, create de autor ca să se fi activat și latura vizuală.

Ansamblul austriac **Aiborne extendend** (blockflöte, flaut, harpă, clavecin și voce) ne-a adus un mănunchi de lucrări ale unor compozitoare, desigur în prim plan cu V. Dinescu și Doina Rotaru alături de R. Lazo, E. Harnik, Cl. Cervenka, S. Lacroix sau M. Ferenk-Petric, iar **Cvartetul Profil** (D. Moș, P. Nemțeanu, M. Movileanu și M. Marian) cu opusuri de A. Iorgulescu, M. Marbe și J. Widmann. Timișorenii, în ascensiune valorică, au evoluat apoi cu

ansamblul **EREM** cu pianistul Victor Andrei Părău prezent în permanență, clarinetistul Cristian Miclea (prezenți și în concertul precedent cu sonatina lui Robert Dycke), violonista Cristina Mălăncioiu, flautistul Vlad Colar sau celistul Darius Tereu cu opusuri semnate de A. Stroe, D. Rotaru, H. Șurianu, L.A. Mânzat și timișoreanul M. Popean urmat de **Duo-ul Vivo**: Radu Țaga și Marco Ristic cu piese interesante pentru fagot și acordeon realizate de R.W.Oschanitzky, N.Brânduș, Ionică Pop și Zoran Bozanic.

Concertul de încheiere al festivalului „Intrada” i-a revenit în parte Filalmonicii din Arad care, sub bagheta dirijorală a lui Cristian Neagu, ne-a prezentat trei lucrări concertante de Gabriel Mălăncioiu cu saxofonistul Kobi Shem Tov, Teodor Țuțuianu cu soprana Stanca Manoleanu și baritonul Cristian Ardelean și Dan Dediu cu nelipsiții Sorin Petrescu și Doru Roman. Ca apoi, în partea a doua, să ni se ofere de către compozitorul Doron Kaufman, desigur în primă audiție absolută, ca majoritatea lucrărilor, cu un grup de instrumentiști din Israel și cei doi soliști vocali: Opera URGENTcombinOPERATION-jazzimfonic opera cu terapie intensivă – cum ne-a și dovedit-o.

Se pare totuși că va mai urma încă un Festival de muzică nouă în parteneriat cu Facultatea de muzică a Universității care pune sub un acoperământ tineretului, aducând siguranța viitorului în arta sunetelor.

Damian VULPE

ARHAISME

Caricatura, burlescul, absurdul, ironia și gâlceava s-au înfrățit pentru a face haz de necaz... sau nu, într-un început înșorit de toamnă și de toamnă cu frunze ruginii, dar mai degrabă verzi. În perioada cu pricina, 4-11 octombrie 2018, la Arad s-a desfășurat Festivalul *Iubiți Muzica Românească*, aflat la ediția a doua, un eveniment realizat în parteneriat cu Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România. Tematica înălțurii de concerte a fost diversă, iar denumirea lor a reflectat acest aspect: „Românește cu haz”, „Cântece și Balade”, „Muzica Noastră Veche și Nouă” și „Ecouri din Străbuni” - titluri căpătate de cele patru evenimente camerale, simfonice sau vocal simfonice.

Dorința de a aduce în fața publicului, mai mult sau mai puțin inițiat, muzică autohtonă din diferite perioade de creație este una salutară, iar reacțiile ascultătorilor au fost pe măsură, inimile lor s-au deschis pentru crâmpeliul din vasta muzică românească. Concertul simfonic „Românește cu haz”, desfășurat în ziua de 4 octombrie, la ora 19.00, în sala Palatului Cultural, a deținut rolul de inițiator al Festivalului și a constat într-un spectacol în care muzica s-a *chitit* cu actoria având drept scop hazul. A face glume pe seama cuiva, a-și ascunde supărarea glumind, a fi plin de duh, a se veseli sau ai înveseli pe cei din jur, sunt doar câteva dintre ipostazele hazului, iar în lucrările muzicale împărtășite publicului în cadrul acestui concert

hazul a îmbrăcat forme caricaturale, burlești, absurde, ironice sau grotești. Invitatul special, Mihai Bisericanu, actor la Teatrul Bulandra din București, și-a asumat atât rolul de moderator cât și pe acela de talentat interpret de muzică românească; datorită calităților sale actricești, dar și muzicale a reușit să creeze un adevărat spectacol. În deschiderea concertului a adus un elogiu caragialesc pianului și a ironizat instrumentele din cadrul orchestrei. Bineînțeles, nu îi putea lipsi din repertoriu rolul de dirijor, astfel că sub bagheta sa acordurile false ale orchestrei au reprezentat deliciul publicului. Totul ar fi fost însă în van fără participarea Orchestrei Filarmonicii de Stat din Arad, condusă cu dedicare de către dirijorul Cristian Neagu și avându-i ca soliști pe soprana Stanca Manoleanu și baritonul Alexandru Șuca. Publicul... *cu chiuita!* Cele cinci lucrări dintre care două prime audiții absolute, interpretate cu entuziasm ardelenesc în cadrul concertului atât de către soliști cât și de orchestră sub atenta

supraveghere a dirijorului, aparțin unor compozitori reprezentativi ai muzicii românești din diferite generații, cu priviri și preocupări estetice diferite, dar uniți, datorită acestui eveniment, în ale hazului.

Interludiu, vals și aria "Trădare!" din opera "O scrisoare pierdută" (după Ion Luca Caragiale), aparținând lui **Dan Dediu**, este încă o dovadă a măiestriei compozitorului, care imaginează prin intermediul ritmurilor împrumutate din muzica de circ, de vals și de tango, dar și a orchestrației, sonorități caricaturale pe care le suprapune peste personajele lui Caragiale. Satira rezultată a încântat audiența. *Două epitafuri* (După Ezra Pound), lucrarea nemuritorului compozitor **Aurel Stroe** a adus un altfel de haz în desfășurarea seriei și anume hazul de necaz, ducându-ne cu gândul la celebrul Cimitir Vesel de la Săpânța.

Melanjul dintre "umorul funebru a lui Ezra Pound" și "Nuanțele subtile de realism naiv sau de lirism frust" au creat un univers în care hazul are rol tămăduitor. *Plecarea în străinătate* – piesa compozitoarei **Laura Manolache** are la bază proza lui Urmuz "absurdă dar, în mod miraculos, plină de înțelesuri grave sau burlești". Creația componistică a autoarei dialoghează ca într-un joc de-a v-ați ascunselea cu textul și prin parodiare, devine în final o savuroasă comedie. Lucrarea *De-a sunetele*, cinci poeme pentru recitare cantabilă și orchestră pe versuri de Marin Sorescu, aparține compozitorului **George Balint** și ne relevă ironia. Poemele alese: *Mișcare, Straturi, Viziune, Fluierul și Zgomote* au fost selectate "pe criteriul referirii în text la unul sau mai multe aspecte sonore: tropăit, pocnete, flecăreală, fluierat, zgomote..." Ironiei textului literar i se adaugă cea muzicală care conține "semnale/sintagme foarte difuzate în perioada epocii de aur". Combinația rezultată denotă fantezie creatoare și umor. Încă din titlul partiturii *Gâlceava înțeleptului cu fântârimea*, a compozitorului **Teodor Țuțuianu**, se *ițește* spiritul glumeț al situațiilor ce sunt povestite prin intermediul muzicii. *Gâlceava nocturnă* dintre personaje are ca rezultat crearea unor momente hazlii.

Pocinogul a etalat publicului fațete diferite ale umorului românesc și, neîndoielnic, a relevat încă o dată diversitatea și bogăția situațiilor în care omul simplu din popor sau intelectual rasat reușește, indiferent de situație, să

Orchestra Filarmonicii de Stat din Arad, dirijor Cristian Neagu, baritonul Alexandru Șuca

își învingă amarul printr-un zâmbet, un semn al nemuririi speranței și, nu în ultimul rând, al faptului că și compozitorii au HAZ.

Elena APOSTOL

La Sibiu...

Un Bruckner de zile mari

În fiecare toamnă, zilele sfârșitului de octombrie și început de noiembrie mă prind la Sibiu, unde merg pentru a onora obiceiuri ale locului, care țin de tradiție, iubire și respect, devenind astfel în timp, o duioasă și melancolică rutină, la care nu aș renunța nicidecum. Și, dacă în această perioadă, prind și o *joi* când are loc Concertul Filarmonicii - și-l cam prind - atunci rutina devine încântătoare, știut fiind faptul că am fost și sunt o constantă admiratoare a virtuților acestei formații simfonice, pe care o consider cu adevărat de excepție. Iar dacă programul serii se asortează cu vara indiană, ce galopează și ea spre

statutul de rutină, mângâind mai mereu în aceste zile zona, și la pupitrul dirijoral mai este și un muzician de har, care conjugă perfect profesionalismul, cunoașterea, înțelegerea, expresivitatea, cu rara capacitate de a transmite dincolo de rampă mesajul partiturilor prin trăirile și emoțiile instrumentiștilor, atunci se cheamă că am fost binecuvântată cu un miracol. Asta am simțit în seara zilei de 25 octombrie la Concertul Filarmonicii de Stat din Sibiu. Un miracol (mă refer strict la partea a II-a) cauzat de uimitoarea compatibilitate dintre compozitor, orchestră și dirijor, miracol care m-a tulburat profund. S-a cântat „Simfonia a 5-a în Si bemol major” de Bruckner. Lucrare grea, lungă, puternică, monumentală, dar... răvășitoare în tălmăcirea orchestrei și a dirijorului său Theo Wolters - o altă veche și prețuită cunoștință, care în pofida concertelor pe care le susține frecvent cu cele mai galonate orchestre din lume, preferă Filarmonica sibiană. Și înțeleg de ce! Revenind la Bruckner, trebuie să spun că prin interpretarea

dată, Theo Wolters a reușit să evidențieze cu emoție măsurată, cu gravitate dar și gentilețe, cu profunzime dar și suplețe, fiecare temă, tonalitate, contrast, armonie, fiecare grup sau solo de instrumente, dezvăluind ascultătorilor și luminiscentele greu sesizabile de alți confrăți, din plenitudinea și vigoarea armonică atât de particulara stilului brucknian. Cât privește pizzicato-urile partidelor de coarde, cu sunetul și omogenitatea lor rarissimă, greu de descris în cuvinte, au dat fiori prin acuratețe, blândețe și paleta de nuanțe minunat colorate. *A fost un Bruckner de zile mari.*

Dar... seara din 25 octombrie a avut și o primă parte, compusă din foarte așteptatul „Concert nr. 3 pentru pian și orchestră în Do minor” de Beethoven. Foarte cântat și foarte cunoscut, atât ca „primul mare concert beethovenian în care solistul și orchestra au fost tratați ca parteneri egali”, cât și ca o nelipsită lucrare din repertoriul fiecărui pianist concertist, datorită cantabilității lui și a posibilităților de etalare în egală măsură a tehnicii cât și a sensibilității artistice a protagonistului. Acum, din păcate, el nu s-a ridicat la așteptări și asta datorita lui Csiky Boldizsar, căruia i-a trebuit cam mult timp (circa o parte și jumătate din el) pentru încălzire și pentru a realiza tocmai acel parteneriat, el abordând partitura din perspectiva